

פניני הפרשה

ויחי

עלון מס'

1117

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

התורה כבסיס לכל המדות

כשבירך יעקב אבינו עליו השלום את מנשה ואפרים, אמר: "המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ". ומבאר רבנו האור החיים הקדוש שברכם שיזכו לקבל את שלשת המעלות של אברהם יצחק ויעקב שיש בהם שלמות הבריאה, ואז כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'.

בספרו "קול יהודה" מביא ראש ישיבת "פורת יוסף" הגאון רבי יהודה צדקה זצוק"ל תמיהה: כיצד מקדים יעקב אבינו את שמו לשם אבותיו? הלא משורת דרך ארץ היה לו להקדים את שם אבותיו לשמו, ולומר: "ויקרא בהם שם אבותי ושמי"? ובפרט שבתחילת הברכה הקדים את אבותיו, ואמר "האלוקים אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם ויצחק", ורק אחר כך אמר "האלוקים הרואה אותי".

ומביא הרב ביאור, שהנה כל אחד מאבותינו מסמל עמוד אחר. אברהם מסמל את עמוד החסד, שהיה מכנים אורחים. יצחק מסמל את עמוד העבודה, שהיא התפלה, כמו שנאמר: "ויצא יצחק לשוב בשדה". ואילו יעקב מסמל את עמוד התורה, שמסר נפשו על לימוד תורה, כמו שנאמר: "ויעקב איש תם יושב אוהלים", באוהלם של שם ועבר. ולכן כאשר רצה יעקב להטביע בזרעו את מדותיו ומדות אבותיו, הקדים את "שמו" (מדתו) המסמל את לימוד התורה ל"שם אבותיו" שמסמלים עבודה וחסד, שכן התורה היא הבסיס לכל המדות, וע"י לימוד תורה אפשר להגיע לכל המעלות כולם. וכן הוא הסדר במשנה באבות: "על שלושה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים".

ונראה עוד לבאר שחסד וגבורה שהם מדותיהם של אברהם ויצחק, בלי ההדרכה של התורה, הם יכולים להיפך לשליליים. למשל לשמח אנשים במושב ליצים, וכן גבורה ודין, צריכים להיות על פי התורה, כדי שלא יהיה בבחינת מקום המשפט שם מקום הרשע. לכן הקדים יעקב את התורה, להורות שבלי הבסיס של התורה ניתן להגיע לחסד ודין החשבים לעברה. ורמז לזה הפסוק "תתן אמת ליעקב חסד לאברהם", לפני שעושים חסד יש להקדים את אמיתות התורה.

יחיד ומיוחד	עצה טובה
<p>היחיד שהתנבא בחו"ל</p> <p>בספר "קובץ מאמרים" ח"א (עמ' תכ"ד בהערה) כתב שהנביא היחיד שהתנבא בחו"ל הוא ברוך בן נריה, שבתחילה לא זכה לנבואה בארץ ישראל, כמבואר בירמיה (מ"ה ג') "יגעתי באנחתי ומנוחה לא מצאתי", ע"ש בת"י ורש"י ורד"ק ומצודות. ומצינו שנתנבא אח"כ בכבל בשנת שתים לדריוש, כמבואר במגילה (דף ט"ו ע"א) ורש"י שם (דף ט"ז סע"ב). וכן מנאו רש"י שם (דף י"ד ע"א) בכלל מ"ח נביאים. ע"ש. משמע דנבואה ממש קאמר ולא רוה"ק.</p>	<p>כדי להישמר מקנאה, יש להזכיר לעצמנו באופן תמידי כי מה שיש לנו הוא החלק שהקציב לנו הבורא כפי הטוב והראוי לנו, ואין אדם נוגע במוכן לחברו אפילו כמלוא נימא (יומא ל"ח רע"ב). להאמין שלכל אחד יש את החבילה המיוחדת שלו ולא כדאי לאף אחד להתחלף עם השני.</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סעדון זצ"ל

"והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות' אל תקרי חרות אלא חירות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה וכו'. זאת אומרת שאין העיקר בחירות של יציאת מצרים שיצאנו בני חורין משעבוד המצרים ונעשינו חפשיים לעצמנו שהרי אפשר שיבואו עוד מצרים אחרים וישלטו בנו ח"ו, אבל החירות העצמאית המובטחת היא ע"י חרות על הלוחות, דהיינו עסק התורה. ולכן מטעם זה בא חג השבועות מקושר בחג המצות".

(מגיד חדשות" ח"ט עמ' קצ"ד)

ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וגו' – איתא במדרש (בראשית רבה פרשה צ"ז אות ד'): ידעתי מעשה ראובן ובלחה ומעשה יהודה ותמר. ומה, דברים שלא נתגלו לך נתגלו לי, דברים שנתגלו לך על אחת כמה וכמה. ע"כ. ונראה לענ"ד לבאר הקשר בין הדברים, שהנה יוסף ביקש מיעקב אביו שישים יד ימינו על מנשה כי הוא הבכור, אבל השיב לו יעקב אבינו ע"ה שלא כמו שאתה רואה שמי שנולד ראשון מניעה לו החשיבות והגדולה, והוא ראייה ממעשה ראובן ובלחה, שעל ידי מעשהו זה ניטלה ממנו הבכורה וניתנה ליוסף כמו שאמרו חז"ל בגמרא ב"ב (דף קכ"ג ע"א). וכן במעשה יהודה ותמר שילדה ממנו שני בנים, וזרח בא לצאת ראשונה אולם פריץ הקדים אותו וממנו יצאה מלכות בית דוד, ולכן גם כאן, אפרים קודם למנשה. אבל יש לדקדק בדברי המדרש, מאי קאמר שמעשה ראובן ובלחה לא היה ידוע ליוסף, הרי זה נעשה לפני שעזב יוסף את אביו, ומן הסתם ידע יוסף מענין זה. ואפשר לפרש שהכוונה כשם שאני יודע ממעשה ראובן ובלחה כמו שאתה גם כן ידעת, כך אני יודע ממעשה יהודה ותמר שלא היה ידוע לך. או אפשר לומר באופן אחר על פי מה שכתבתי בחידושיי לעיל שכוונת ראובן בענין בלחה היתה לטובה שחשב שעדיין יכולה אמו להוליד, וכמו בענין הדודאים שגם כן התכוין לטובה ויצא משם יששכר, ויוסף לא ידע על כוונה זו. וכן במעשה יהודה ותמר כוונת יהודה היתה לשם שמים למען הקים שבט יהודה ומלכות בית דוד כמו שכתב מהר"ם אלשיך ז"ל. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

שמה קא גרים

מתחילה חשב לקרוא לו "דרך יש"ר" ר"ת ר' יוסף שמעוני (שם המחבר). ושוב חזר בו מפני הכתוב במשלי (יד, יב) "יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות", וקרא לו "דרך יש"ר"ה" (ר"ת הרב ר' יוסף שמעוני), על דרך המשנה (רפ"ב דאבות) איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם.

מעניין לציין שבנו הגר"מ מאזוז שליט"א כותב שם בהערה שמרן החיד"א בעצמו ב"שם הגדולים" (ח"א ערך מר זקני ר' אברהם אזולאי), כתב שזקנו חיבר כמה ספרים וביניהם ספר אור הגנוז, וכתב החיד"א שם: וכל הספרים הנזכרים הם בידי בכתב-יד חוץ מאור הגנוז שנגנז. ע"כ. עוד ציין שם שגם ספר "כסף נמאס" על איכה להגאון ר' יאשיהו פינטו ז"ל, לא יצא לאור וגם לא נודע מקומו איו.

הגאון רבי משה לוי זצ"ל קרא בתחילה לספרו על הלכות ברכות בשם "ברך משה", ולבסוף שינה את השם ל"ברכת ה'", כיון שנאמר בפסוק "וזאת הברכה אשר ברך משה וגו' לפני מותו" (דברים לב, א), ולא מסמנא מילתא. ואע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי, שנפטר זמן קצר לאחר הוצאת הספר. לאחר פטירתו קראו לחידושו על הש"ס "ברך משה" (ראה בהקדמת "ברכת ה'" ח"ה).

ידועה ההלצה שהגאון רבי אברהם דנציג זצ"ל נתן לספרו את השם "חיי אדם", כדי שלא יבוא אף אחד לקצרו, כי איך ייקרא החיבור "קיצור חיי אדם"? ...! למרבה האירוניה, לא הועיל לו ובסוף מישוהו חיבר ספר בשם זה (וילנא תרי"ד). אגב, בשם הספר "חיי אדם" נקשרה הלצה נוספת: בחיי אדם פסק כי תפוחי אדמה נחשבים קטניות, ולכן הם אסורים באכילה בפסח. השיבו לו כי תפוחי אדמה בפסח, זה חיי אדם ואי אפשר לאסרם...

לשם הספר נודעת גם השפעה רוחנית על הצלחת הספר ומחברו.

על הגאון רבי עמנואל חי ריקי זצ"ל (מגאוני איטליה) מסופר שברוב ענוותנותו קרא לפירושו הגדול על המשניות בשם "דקדוקי עניות" (ע"פ עירובין מ"א ע"ב).

חכמים רבים ניסו לשכנעו לשנות את שם הספר – וללא הועיל. ואז החל שר העניות לדקדק עמו דקדוקים הרבה: הוא נאלץ לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ, נשבה בידי שודדי ים שגזלו את כל אשר לו, ולא הותירו לו לפליטה כי-אם את כתב היד של ספרו, וכך באמת חוה על בשרו "דקדוקי עניות".

הבין הגאון ש"פיו הכשילו", ושינה את שם ספרו ל"הון עשיר". או אז באורח פלא החל מזלו לעלות, והוא התמנה לשמש כרבה של פלורנץ שבאיטליה, שם חיבר את חיבורו הגדול "משנת חסידים" בתורת הסוד ו"כוונות התפלה" על פי דרך האר"י הקדוש, ויחד עם זאת שלח ידו במסחר, וזכה לשני שולחנות.

בספר "פטיש החזק" ח"ב מובא שהגאון רבי מצליח מאזוז זצ"ל אמר פעם בדרך צחות שמכל ששים ושמונה חבוריו של הגאון חיד"א (כמנין שמו חיים), רובם ככלם נדפסו חוץ משלשה שנשארו בכתב-יד, והם: "אור הגנוז", "העלם דבר", ו"חדרי בטן". וכנראה שם גרם להם שלא נדפסו, ונשארו "גנוזים ונעלמים", והם ירדו "חדרי בטן". וכיוצא בזה אמר על שו"ת "באר עשק", שברוב ההלכות שחידש חלוקים עליו האחרונים: הכי קרא שמו באר עשק כי התעשקו עמו (ע"פ בראשית כו, כ). עוד מסופר שם כי כאשר פיקד רבי מצליח על ההוצאה לאור של הספר "דרך ישרה" על הש"ס (בגירבא התשכ"ו),

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

פרגון שהשתלם

העבודה המלכלכים נכנסו ויצאו יחד איתם הלוח ושוב...

אחרי כמה ימים, עמד מיודענו ליד החלון, נשא עיניו לעבר תוספת הבניה של השכן ותהה לעצמו: "מתי כבר יסתיים הגיהנם הזה...". ולפתע, מטר חצץ ומלט לקינוח נופל עליו מלמעלה. הוא נמלט פנימה מטונף מכף רגל ועד ראש וצעק בכעס: "די, הגיעו מים (ומלט) עד נפש! עכשיו אני הולך להוציא להם צו הפסקת עבודה מייד, נמאס לי!".

"תגיד לי" מיהרה אשתו להרגיעו, "אולי מעורב בכעסך מעט קנאה?". "אז מה?! תמה "שאמשיך לתת להם לבנות?!" "כן", ענתה הרעיה בנועם, "תאפשר להם לסיים את הבניה..."

הוא ידע שיש אמת בדבריה, ולאט לאט שכך כעסו. רק לאחר שנרגע, עלה בישוב הדעת למעלה, ניגש לקבלן והעיר לו בעדינות: "תראה, הפועלים לכלכו לי את הבית. אשמח אם תבקש מהם לנקות". הקבלן התנצל והורה לפועלים לנקות ולסדר, ואלו עשו את מלאכתם כדבעי.

אך ימים ספורים חלפו מסיום העבודה, והנה על קו הטלפון של השכן מלמטה הצעת שידוך מפתיעה מאד – הבת של הקבלן שבנה לשכן מלמעלה.

ההצעה הבשילה ועד מהרה נסגרו התנאים לשמחת שתי המשפחות. במעמד האירוסין קם הקבלן ואמר: "במקצועי אני פוגש באופן בלתי אמצעי בפנים האמיתיות של אנשים. כשעבדתי אצל שכנכם, התרשמתי עד מאד ממדותיכם הטובות. למרות הקשיים שעברתם, ולמרות שהצדק היה עמכם, ההתייחסות שלכם היתה תמיד בעדינות וכבוד. זכות היא לנו להשתדך עם אנשים מיוחדים כמוכם."

עד מהרה עלה מזלו של האיש, ושאר ילדיו נישאו בזה אחר זה עם משפחות מצוינות.

כשאדם עובד על מדת הקנאה ונוהג בעין טובה ורחבות לב, הוא חושב שהוא מפסיד, אבל הוא לא יודע, שהוא מרויח עד אין קץ.

אחד הדברים שנדמה כי צריכים חיזוק ב"עין טובה", הוא בין שכנים שאחד מהם מעוניין להרחיב את דירתו. להלן סיפור מופלא (הובא בספר "אמונה שלמה") המלמדנו כמה חשוב ואף משתלם לא לנהוג בצרות עין כלפי השכנים:

בעיר אחת התגוררו שני שכנים: השכן בקומה השלישית חיתן כבר שלושה מילדיו בקלות ובשמחה, ואילו השכן בקומה מתחתיו, לא הצליח להשיא אף אחד מילדיו, בגלל מאן דהוא שהכתים את שמה הטוב של משפחתו.

יום אחד, ניגש אליו השכן מלמעלה וביקש את רשותו להוסיף שני חדרים בבית, לאור התרחבות משפחתו.

כששמע השכן את הבקשה, רצה להשיב מיד בסירוב. תולעת הקנאה על השכן שמצליח להשיא את ילדיו בקלות כרסמה בלבו, ותירוצים היו לו למכביר. אך בטרם השיב בשלילה, נמלך באשתו: "שמעת? השכן מלמעלה רוצה להוסיף חדרים. למה שאתן לו לבנות? הרי הבניה תחסום לנו את האויר ותחשיך לנו את הדירה!".

האשה שהתברכה בעין טובה, הקשיבה וידעה את נפש בעלה. וכשסיים את דבריו, שאלה בשקט: "תגיד, אולי אתה פשוט מקנא בו? ... אני לא רואה סיבה מוצדקת לסרב לחתום, זה לא חוסם לנו את האויר ולא מחשיך את הסלון".

השכן ידע בסתר לכו כי אשתו צודקת, התגבר על רגשותיו, עלה אל השכן וחתם. להפתעתו, השכן לא הביע התרגשות מיוחדת, רק יצא ידי חובה ב"תודה" נימוסית וסגר את הדלת...

האיש עמד להתפוצץ. על תגובה כה צוננת לא חלם. זה יומיים שהוא נאבק עם עצמו אם לחתום או לא, והנה השכן מקבל את הסכמתו כמובנת מאליה...

למחרת עם בוקר נשמעו דפיקות על דלת הבית, ובפתח - צוות של שבעה פועלים. "אין ברירה", הסבירו, "אנו חייבים להיכנס דרך הבית שלך כדי לבנות לשכן, אין גישה ממקום אחר". הוא הכניסם והמלט וחומרי

עוד לא רכשתם כרטיסים

להגרלה הגדולה של ישיבת 'כפא רחמים'?

חייגו עכשיו: 1700-50-51-52

ותזכו להבטחת מרן ראש הישיבה שליט"א וגדולי ישראל שכל התורם לישיבה זוכה ומתברך בסיועו דשמוא גדולה.

אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(פתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שנתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: אנשים שבמשך השנה אינם מקפידים על כשרות מהדרין (כגון שאוכלים עופות בכשרות רבנות), האם ניתן להתארח בביתם, באופן שבזמן האירוח ישתמשו במוצרים מהדרין אך יבשלו בכלים הרגילים שלהם?

תשובה: אם בטוח שיקפידו, אפשר להתארח אצלם ואין לחוש לבליעת הכלים. ועיין בשו"ת יחווה דעת חלק חמישי (סימן ל"ב).

שאלה: לפני כשבוע נסעה מרת אמי תחי' ברכב בעיר שדרות, ופתאום נשמע פיצוץ אדיר שהרים את הרכב מעט באויר. התברר שבמרחק 3-4 מטרים ממנה נפלה מרגמה ולא נגרם לה ולא לרכב שום נזק ברוך ה'. האם היא צריכה לברך ברכת הגומל (ראיתי שכבודו באור תורה (תשנ"ה סי' נ"ו אות ג') כתב שאדם שעבר תאונת דרכים צריך לברך הגומל, האם הוא הדין כאן)?
תשובה: תעשו סעודת הודיה משפחתית בבית (בעשרה), ובעלה שיחיה יאמר בשבילה נשמת כל חי. אין כאן לא תאונת דרכים ב"ה ולא נס היוצא מגדר הטבע.

שאלה: כתב הכף החיים (סי' כ"א אות י"ד) שיש להזהר במלבוש העליון הנקרא גלימא שלא להיכנס בו לבית הכסא, כיון שהרגילות היא ללובשו בעת התפלה. ע"כ. שאלתי היא, האם יש לחוש לזה בזמננו בכובע וחליפה שרגילים ללובשם בעת התפלה?
תשובה: גלימא וקיטל מיוחדים רק לתפלה. כובע וחליפה מיועדים לכל דבר – ללכת בשוק ולפגוש אנשים מכובדים וכיוצא.

שאלה: מה דעת כת"ר שליט"א בנוגע לצוואת רבי יהודה החסיד?
תשובה: יש לחוש לכתחילה.

שאלה: אני משמש כקצין משטרה במשטרת התנועה, והרבה שוטרים שתחת פקודי רוצים להתפטר, מאחר שאנשים מקללים אותם כשהם נותנים להם דוחות. האם יש מה לחוש לקללות אלו?
תשובה: אם נותנים דוחות ביושר ובצדק, אין לחוש. קללת חנם לא תבוא (משלי כ"ו ב').

שאלה: אשה אחת זרקה לפח עד בדיקה, ואמה החורגת לקחתו מן הפח, ולא נודע מה נעשה בזה, ומאז יש לאשה הנ"ל שנאה כלפי בעלה, וחוששת לאיזה כישוף וכדומה. מה תעשה?
תשובה: תלך לתלמיד חכם שיטבול ויכתוב לה קמיע ובו פסוק "כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל", ושם "מלת" (היוצא מר"ת מכשפה לא תחיה) ויתבטל הכישוף.

שאלה: האם יש לחוש לקללה של מכשפה ישמעאלית? ואיך מסירים קללה כזאת?
תשובה: תלך לסופר סת"מ צדיק וירא שמים שיכתוב לך אחר טבילה קמיע ובו השם מל"ת (ר"ת מכשפה לא תחיה). זה שם נגד מכשפות (ע"פ הבעל שם טוב).

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל